

TRỌN ĐỜI TRONG SÁNG ĐỒNG CHÍ PHAN VĂN CHIÊU

(1915 – 2000)

Đồng chí Phan Văn Chiêu sinh ngày 21 tháng 6 năm 1915 trong một gia đình trung nông tại ấp Cái Triết, làng Thiện Hòa¹ quận Châu Thành, tỉnh Sóc Trăng. Cha là Phan Văn Mẫn, mẹ là Nguyễn Thị Cưu rất hiền lành và yêu lao động. Ông bà sinh được 4 người con, Phan Văn Chiêu là con trai lớn của ông bà.

Lúc nhỏ, Phan Văn Chiêu là cậu bé thông minh nhanh nhẹn. Đến tuổi đi học anh được cha mẹ cho ra tỉnh lỵ Sóc Trăng học ở trường Nam. Nhờ thông minh, hiếu học, tính tình lại hiền hậu, khiêm tốn, Phan Văn Chiêu luôn đạt kết quả cao trong học tập, được thầy cô và bạn bè thương mến.

Thi đỗ tiểu học cũng là lúc gia đình Phan Văn Chiêu lâm vào cảnh nghèo khó. Hạn hán kéo dài, mùa màng thất bát, nợ nần chồng chất, cha mẹ Phan Văn Chiêu phải bán và cầm cố gần hết số ruộng đất mà ông bà đã dày công khai phá để trả nợ. Tuy nhiên, cha mẹ vẫn tìm mọi cách xoay sở để lo cho con được tiếp tục đi học.

Năm 1929, Phan Văn Chiêu lên Sài Gòn học trường tư thục Huỳnh Công Phát. Sống giữa đất Sài Gòn phồn hoa đô hội nhưng anh không bị lôi cuốn vào cuộc sống xa hoa lêu lổng mà luôn quan tâm đến việc học hành và tình hình thời cuộc. Phan Văn Chiêu sớm được anh Thu (học sinh năm thứ ba cùng trường và là đảng viên cộng sản) tuyên truyền giáo dục cách mạng. Anh lắng nghe rồi say mê lời tuyên truyền của anh Thu và thể hiện bằng những việc làm cụ thể. Anh cùng một số bạn bè có khuynh hướng cách mạng xuất bản và lưu hành trong nội bộ trường tuần báo “Việt Nam”, do Phan Văn Chiêu làm chủ bút và anh Trần Văn Quang bạn học cùng lớp làm quản lý. Tuần báo mang tính “quốc sự”, khơi dậy lòng yêu nước và chí căm thù bọn thực dân Pháp cướp nước trong giới học sinh và được học sinh trường Huỳnh Công Phát hoan nghênh, ủng hộ.

Trong cuộc mít tinh kỷ niệm ngày Quốc tế Lao động 1-5-1930, tại Ngã Sáu Verdun, Sài Gòn, Phan Văn Chiêu được phân công bảo vệ đồng chí cộng sản đang diễn thuyết nên bị địch bắt cùng với 4 học sinh trường Huỳnh Công Phát. Được tin này, toàn thể học sinh trường Huỳnh Công Phát làm reo, đòi Hiệu trưởng trường tìm cách can thiệp với nhà cầm quyền Pháp thả số học sinh trên. Cuộc đấu tranh kéo dài suốt 10 ngày, đến ngày thứ 11 bọn bồi thẩm Sài Gòn mới thả tự do cho anh Phan Văn Chiêu và các bạn. Các anh về trường với sự đón tiếp thật nồng nhiệt của đông đảo thầy cô, bạn bè.

Sau khi anh Phan Văn Chiêu được ra tù, đồng chí Thu đến thăm hỏi đồng viên và hẹn chủ nhật trong tuần dẫn Phan Văn Chiêu đến địa điểm mật của chi bộ để làm lễ kết nạp anh vào Đảng. Nhưng không may, trước đó ít ngày, đồng chí Thu bị bọn mật thám bắt. Vì vậy Phan Văn Chiêu mất liên lạc luôn với đồng chí Thu. Sau một thời gian, Phan Văn Chiêu hay tin đồng chí Thu bị địch tra tấn đến chết tại bốt mật thám Catinat. Vô cùng căm phẫn trước hành động đê hèn của địch đã giết hại người anh, người đồng chí rất mực thân thương của mình, Phan Văn Chiêu càng nung nấu lòng

---

¹ Về sau xã Thiện Hòa và xã Hòa Hương sáp nhập lại thành xã Thiện Hương

cầm thù thực dân Pháp và bè lũ tay sai. Từ đó anh càng tích cực tham gia hoạt động cách mạng, duy trì xuất bản tuần báo “Việt Nam” và lưu hành rộng rãi trong học sinh.

Thời gian Phan Văn Chiêu tiếp xúc với đồng chí Thu tuy không lâu, nhưng qua việc tuyên truyền giáo dục của đồng chí ấy đã giúp Phan Văn Chiêu hiểu thêm về Chủ nghĩa cộng sản, về công tác tổ chức và vận động quần chúng, về bước đường phấn đấu, rèn luyện để trở thành người đảng viên cộng sản.

Vài tháng sau khi Phan Văn Chiêu và các bạn được trả tự do, bọn mật thám lại vào trường bắt 5 học sinh mà chúng nghi là cộng sản, trong đó có anh Dương Kỳ Hiệp². Lập tức Phan Văn Chiêu và một số bạn phát động học sinh toàn trường bãi khóa phản đối hành động bắt người vô cơ của chính quyền thực dân. Bọn cảnh sát và mật thám bao vây trường Huỳnh Công Phát, bắt học sinh vào học lại, nếu không chúng sẽ đàn áp. Đại diện các lớp, trong đó có anh Phan Văn Chiêu hội ý với nhau và quyết định không học lại nếu nhà cầm quyền không thả 5 học sinh của trường bị bắt, đồng thời kiến nghị với Hiệu trưởng sa thải giáo sư Võ Khắc Thiệu, mật thám cài vào trường để theo dõi mọi hoạt động cách mạng của học sinh. Cuộc đấu tranh kéo dài gần nửa tháng nhưng vẫn không có kết quả. Học sinh trường Huỳnh Công Phát quyết định bãi khóa, không học trường Huỳnh Công Phát nữa. Chỉ sau 5 ngày không còn một bóng học sinh, một số về nhà xin ý kiến cha mẹ, một số xin qua trường khác tiếp tục học cho hết năm học thứ hai.

Riêng anh Phan Văn Chiêu xin qua học ở trường tư thực Hoàng Tỷ ở đường Kitchener. Gần cuối năm học, anh và một vài học sinh khác được học sinh các lớp cử làm đại diện gặp Hiệu trưởng đòi giải quyết 3 yêu cầu: Thứ nhất: Cải thiện bữa ăn hàng ngày của học sinh; thứ hai: Cho phép học sinh nói tiếng Việt trong trường học; thứ ba: Đuổi tên giám thị Đắm ra khỏi trường, vì là mật thám. Cuộc tranh cãi khá gay gắt xảy ra giữa anh Phan Văn Chiêu và Hiệu trưởng về các yêu cầu trên, nhất là việc đuổi cổ tên mật thám Đắm. Hiệu trưởng phải dùng lời đe dọa Phan Văn Chiêu: “Nếu học sinh làm reo là anh phải gánh trách nhiệm”. Nhưng cuối cùng trước sức đấu tranh mạnh mẽ của học sinh, Hiệu trưởng trường đành giải quyết yêu cầu thứ nhất và yêu cầu thứ hai, còn yêu cầu thứ ba thì không giải quyết. Học sinh quyết định bãi khóa, trường Hoàng Tỷ cũng tạm thời đóng cửa.

Anh Phan Văn Chiêu chuyển qua trường Nguyễn Du ở đường Dixmude để học tiếp lớp đệ tam và đệ tứ. Lúc bấy giờ, trường Nguyễn Du có nhiều giáo sư du học ở Pháp về dạy, phần lớn những giáo sư của trường đều có ít nhiều tư tưởng tiến bộ như Hồ Ngọc Đảnh, Võ Thành Cứ, Nguyễn Văn Quới, Võ Hoàng, Nguyễn Văn Thiệt... Anh Phan Văn Chiêu cùng một vài học sinh tranh thủ thêm ý kiến của các giáo sư, tổ chức ra Hội học sinh nhằm giúp đỡ lẫn nhau trong học tập và vận động làm báo lưu hành trong nội bộ trường, đẩy mạnh phong trào vui chơi giải trí, thể dục, thể thao trong học sinh...

Năm 1933 anh Phan Văn Chiêu tốt nghiệp bằng Thành chung (Diplôme)³. Được Hiệu trưởng yêu cầu, anh ở lại trường Nguyễn Du dạy cho các em học sinh lớp đệ nhất và đệ nhị. Nhờ đó anh có điều kiện tiếp xúc với các giáo sư có tư tưởng tiến bộ và truyền đạt cho các em học sinh những tin tức thời sự trong và ngoài nước (dựa theo tài liệu, báo chí công khai). Bên cạnh đó, anh Phan Văn Chiêu còn có điều kiện tiếp xúc

² Đồng chí Dương Kỳ Hiệp quê quán ở Sóc Trăng, nguyên Bí thư Tỉnh ủy - Chủ tịch Ủy Ban Hành chánh tỉnh Sóc Trăng.

³ Tương đương với tốt nghiệp Phổ thông cơ sở hiện nay.

với các phong trào đấu tranh của quần chúng ở Sài Gòn, dự các buổi nói chuyện về triết học, về văn học nghệ thuật... đây là những vấn đề được tranh luận rộng rãi và sôi nổi giữa hai phái duy tâm và duy vật; giữa nghệ thuật vị nghệ thuật và nghệ thuật vị nhân sinh. Sau đó anh xin phép Hiệu trưởng trường Nguyễn Du tổ chức diễn thuyết, sinh hoạt về chính trị, văn học nghệ thuật cho học sinh. Nhờ đó mà phần lớn học sinh trường Nguyễn Du được mở mang về nhận thức cách mạng trước tình hình đất nước đang bước đầu có những chuyển biến về chính trị, văn hóa, xã hội.

Thời gian dạy học ở Sài Gòn, anh Phan Văn Chiêu còn được tham gia vào các cuộc vận động bầu cử Hội đồng thành phố Sài Gòn cho nhóm ông Nguyễn Văn Tạo và Dương Bạch Mai.

Cuối năm 1935 Phan Văn Chiêu về Sóc Trăng. Qua tiếp xúc với bạn bè, Phan Văn Chiêu hiểu thêm về phong trào cách mạng tỉnh nhà. Anh cùng người bạn thân tên Châu Ngọc Lân mở cửa tiệm (bazar) tại phố Đại Ngãi (nay là đường Hai Bà Trưng) bán đồ dùng trong gia đình và một ít sách báo với mục đích là để có điều kiện tiếp xúc, tuyên truyền cách mạng cho nhân dân, không để họ đi lầm đường lạc lối và để có tiền hoạt động cách mạng. Cửa tiệm được khai trương, thanh niên trai tráng, phần lớn là bạn bè và người thân của anh Phan Văn Chiêu đến tham quan và mua sắm khá đông, được anh Phan Văn Chiêu thông tin về tình hình thời sự trong nước cũng như trên thế giới. Đối với những người thân tín, anh còn tuyên truyền về cộng sản. Về sau, có rất nhiều công chức, trí thức trong tỉnh ghé qua cửa tiệm mua đồ dùng, sách báo và gọi ý hỏi anh Phan Văn Chiêu về một số vụ việc xảy ra ở thành phố Sài Gòn mà anh đã từng biết. Do có rất nhiều người tập hợp ở cửa tiệm nên bị mật thám đánh hơi và ráo riết theo dõi. Quận trưởng Châu Thành⁴ - Nguyễn Hữu Phước lúc bấy giờ nổi tiếng là gian ngoa, quỷ quyệt đã nhiều lần ghé cửa tiệm mua đồ dùng và hỏi thăm cuộc sống của anh Phan Văn Chiêu ở Sài Gòn, trong thời gian anh đã tốt nghiệp bằng Thành chung và hỏi anh tại sao về đây không tìm việc làm mà lại mở bazar buôn bán, tụ tập nhiều người. Anh Phan Văn Chiêu chỉ trả lời qua loa cho xong. Thấy không thể hoạt động được, giữa năm 1936 anh Phan Văn Chiêu bàn với bạn không buôn bán nữa. Anh sang tiệm cho người khác và chuẩn bị đi Huế theo lời mời của người bạn học cũ, hiện sống ở Huế. Anh lên Sài Gòn giữa lúc phong trào Đông Dương Đại hội và tập hợp nguyện vọng của nhân dân chuẩn bị đón tiếp Gô-đa⁵ diễn ra sôi nổi và lan rộng. Tại đây, anh Phan Văn Chiêu gặp anh Nguyễn Văn Kim, bạn học cũ ở trường Nguyễn Du. Được bạn gợi ý, anh Phan Văn Chiêu quyết định ở lại Sài Gòn một thời gian để vận động quần chúng ở các khu vực mà trước đây anh đã quen biết trong thời gian vận động bầu cử Hội đồng thành phố Sài Gòn. Phan Văn Chiêu đã làm tốt những việc chuẩn bị cần thiết theo yêu cầu của tổ chức.

Tháng 9-1936, anh Phan Văn Chiêu tiếp tục cuộc hành trình ra Huế. Tại Huế, qua người bạn, anh có dịp làm quen với Hải Triều, chủ tiệm “Hương Giang Thư quán”, anh thường lui tới đây để mua và đọc sách báo tiến bộ. Nhờ vậy anh có điều kiện làm quen với nhiều bạn trẻ có tư tưởng tiến bộ ở trung tâm Huế. Cuối năm 1936 đầu năm 1937, Huế cũng tiến hành cuộc vận động quần chúng chuẩn bị đón tiếp Gô-

⁴ Thời gian này tỉnh lỵ Sóc Trăng thuộc quận Châu Thành.

⁵ Gô-đa là đảng viên Đảng cấp tiến, phái viên của Chính phủ Pháp sang điều tra tình hình Đông Dương. Với lý do hợp pháp đón tiếp những người đại diện Chính phủ Pháp, Đảng ta đã huy động hàng chục vạn người thuộc đủ các tầng lớp xuống đường biểu dương lực lượng với những khẩu hiệu đòi toàn xá tù chính trị, bỏ thuế thân, tự do nghiệp đoàn, tự do ngôn luận...

đa. Anh Phan Văn Chiêu được phân công vận động học sinh, giáo viên tại trường Phú Xuân⁶ và quần chúng các vùng lân cận ở Phú Xuân, đồng thời chuẩn bị lực lượng xuống đường đón tiếp Gô-đa sắp ra Huế. Công việc đang tiến hành khẩn trương thì anh nhận được điện báo mẹ ở quê nhà đang hấp hối. Phan Văn Chiêu cấp tốc trở về, đến nhà thì mẹ anh đã qua con “thập tử nhất sinh”. Phan Văn Chiêu ở lại nhà một thời gian để chăm sóc mẹ và gánh vác những công việc đồng áng của gia đình.

Phong trào cách mạng ở Sóc Trăng lúc bấy giờ đã có bước phát triển mới. Các chi bộ Đảng Cộng sản nối tiếp nhau được thành lập, lãnh đạo quần chúng đấu tranh bước đầu đạt được kết quả. Điều đó càng thôi thúc nhiệt huyết cách mạng của người thanh niên yêu nước Phan Văn Chiêu. Tháng 4-1937, anh ra tỉnh lỵ Sóc Trăng tiếp tục hoạt động cách mạng. Tại đây, anh đã liên hệ với đồng chí Dương Kỳ Hiệp đang hoạt động tại “Thanh niên thư quán”. Do có mối quan hệ từ khi còn là học sinh ở Sài Gòn nên hai người rất dễ hiểu nhau. Để đẩy mạnh công tác tuyên truyền giáo dục cách mạng trong nhân dân, đặc biệt là trong thanh niên, theo phân công của đồng chí Dương Kỳ Hiệp và được Tỉnh trưởng Sóc Trăng cho phép, anh Phan Văn Chiêu đại diện cho giới trí thức tỉnh lỵ diễn thuyết hai đề tài về thanh niên tại Hội Khuyến học tỉnh.

Đêm đầu tiên Phan Văn Chiêu diễn thuyết đề tài “Những đức tính cần phải có của người thanh niên Việt Nam trong thời đại ngày nay”. Buổi diễn thuyết được đông đảo thanh niên trí thức tỉnh lỵ tham gia và nhiệt liệt hoan nghênh. Theo kế hoạch, tối hôm sau anh Phan Văn Chiêu diễn thuyết tiếp đề tài “Thanh niên mới phải như thế nào” và “Thanh niên phải làm gì để phục vụ Tổ quốc” nhưng đến giờ chót, Tỉnh trưởng cấm không cho anh diễn thuyết. Hấn cho mời anh đến, một mặt ra sức dụ dỗ để anh ra làm việc cho chúng, mặt khác chúng đe dọa, bảo rằng sẽ mời cha anh đến cho biết những việc làm của anh mà biết cách dạy dỗ. Mặc dù vậy, trước sau anh Phan Văn Chiêu vẫn giữ lập trường của mình, nhất định không làm việc cho chính quyền thực dân Pháp.

Cuối tháng 4-1938, anh Phan Văn Chiêu được đồng chí Dương Kỳ Hiệp phân công chuẩn bị bài diễn văn về ngày Quốc tế Lao động 1-5 để cùng đi với đồng chí Hiệp, đại biểu tỉnh Sóc Trăng, tham dự cuộc mít tinh lớn tổ chức tại Bạc Liêu, nhưng sau đó có tin hoãn lại vì tình hình ở Bạc Liêu lúc bấy giờ gặp nhiều khó khăn.

Thời gian này phong trào cách mạng trong nước phát triển mạnh. Để thúc đẩy hơn nữa phong trào đấu tranh công khai và tăng cường công tác giáo dục chính trị tư tưởng cho cán bộ đảng viên, công tác báo chí của Đảng ngày càng được đẩy mạnh. Các tờ báo: Tiền Phong, Nhân Dân, Phổ Thông, Dân Chúng, Lao Động ra đời.

Tháng 6-1938, đồng chí Nguyễn Thanh Sơn (tức Nguyễn Văn Tây) nguyên Bí thư Xứ uỷ Nam kỳ đến Sóc Trăng vận động tài chính để xuất bản tờ báo “Đông Phương Tạp chí”, Tòa soạn đặt tại Mỹ Tho⁷. Được đồng chí Dương Kỳ Hiệp giới thiệu, đồng chí Nguyễn Thanh Sơn liên lạc với anh Phan Văn Chiêu và giao nhiệm vụ nặng nề trên cho anh. Trước yêu cầu cấp thiết của cách mạng, anh Phan Văn Chiêu không ngần ngại ủng hộ toàn bộ số tiền có được của mình và tích cực vận động gia

⁶ Học sinh trường Phú Xuân phần lớn gốc Nam kỳ.

⁷ “Đông Phương tạp chí” ra đời theo chỉ thị trực tiếp của đồng chí Nguyễn Văn Cừ, Tổng Bí thư Trung ương Đảng. Thời gian này đồng chí Nguyễn Thanh Sơn (tức Nguyễn Văn Tây) bị địch kết án 20 năm lưu đày biệt xứ, không được quay trở lại Sài Gòn, nên “Đông Phương Tạp chí” xuất bản tại Mỹ Tho.

đình, bạn bè ủng hộ tiền khá lớn để xuất bản tuần báo. Tháng 9-1938 “Đông Phương Tạp chí” số 1 ra mắt bạn đọc do đồng chí Nguyễn Thanh Sơn làm chủ bút và anh Phan Văn Chiêu làm quản lý. Ban Biên tập gồm có các đồng chí: Nguyễn Văn Cúc (tức Nguyễn Văn Linh, Mười Cúc), Nguyễn Văn Tạo, Nguyễn Văn Nguyễn, Nguyễn Trọng Hiếu, Nguyễn An Ninh, Nguyễn Văn Sô. “Đông Phương Tạp chí” tuy xuất bản ở Mỹ Tho nhưng đã xây dựng được 64 đại lý ở Đông Dương, 2 đại lý ở Pháp và 1 đại lý ở Thái Lan. Anh Phan Văn Chiêu được phân công về các tỉnh thuộc vùng Hậu Giang để tuyên truyền, cổ động việc mua và đọc tạp chí, đồng thời quyên góp tài chánh cho tạp chí hoạt động đều đặn, lâu dài. Ngoài ra, được sự hướng dẫn của đồng chí Nguyễn Văn Cúc, Nguyễn Văn Tạo, anh Phan Văn Chiêu còn viết bài và dịch tài liệu tiếng nước ngoài cho tạp chí. Chính ở nơi đây anh Phan Văn Chiêu được các đồng chí bồi dưỡng nhiều về chủ nghĩa Mác-Lênin, hướng dẫn anh nghiên cứu sách trong thư viện của Tòa soạn và được các đồng chí giao việc, đối xử như một đảng viên cộng sản hoặc là người cảm tình với Đảng.

Tháng 9-1939 chiến tranh thế giới lần thứ hai bùng nổ, bọn cầm quyền Pháp ở Đông Dương tăng cường khủng bố phong trào cách mạng. Ở Nam kỳ, chính quyền Pháp ra lệnh đóng cửa các tờ báo thân Cộng, trong đó có “Đông Phương Tạp chí”. Cùng ngày chúng bắt các đồng chí Nguyễn Văn Tạo, Nguyễn Văn Nguyễn, Nguyễn An Ninh, Nguyễn Văn Sô. Hôm ấy Phan Văn Chiêu đi công tác ở Sài Gòn, vừa về đến ga xe lửa Mỹ Tho, anh bị mật thám bắt. Chúng giam anh ở cơ quan mật thám Mỹ Tho, vài ngày sau giải lên bồi thẩm Sài Gòn và giam ở khám lớn Sài Gòn, nhốt chung xà lim với đồng chí Nguyễn Văn Tạo và đồng chí Nguyễn Văn Nguyễn. Tại xà lim, đồng chí Tạo và đồng chí Nguyễn thường nói cho anh Phan Văn Chiêu nghe về Đảng, về lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc, về triển vọng tình hình cách mạng trên thế giới và ở Việt Nam.

Sau vài tháng giam cầm, anh Phan Văn Chiêu được thả ra nhưng vẫn còn bị quản thúc tại quê nhà. Như vậy, từ cuối năm 1939, anh Phan Văn Chiêu về sống với gia đình bằng nghề làm ruộng, tại ấp Cái Triết, làng Thiện Hòa, quận Châu Thành, tỉnh Sóc Trăng, dưới sự kiểm soát chặt chẽ của mật thám, chánh tổng và hội tề.

Ngày 23-11-1940, cuộc khởi nghĩa Nam kỳ bùng nổ. Ở Sóc Trăng dưới sự lãnh đạo của Đảng bộ, chi bộ Hòa Tú lãnh đạo nhân dân khởi nghĩa và giành được thắng lợi. Sau đó thực dân Pháp khủng bố trắng, hàng trăm cán bộ, đảng viên và quần chúng yêu nước bị bắt bớ, đánh đập tù đày. Việc tuyên truyền, xuyên tạc và vu khống cộng sản một cách hèn hạ được chúng tiến hành mạnh mẽ và lan rộng. Trong những cuộc hội hè, đình đám, cưới xin, bọn hội tề trong làng cho người của chúng mang máy quay đĩa đến và mở ra rá từ sáng đến chiều, thậm chí đến cả tối, toàn những luận điệu xuyên tạc, nói xấu Cộng sản. Sách vở, báo chí của thực dân Pháp và tay sai ra sức lập luận và tung tin tức Đức sẽ thắng Liên Xô, Nhật sẽ thắng Trung Quốc, Đảng Cộng sản Việt Nam là tay sai của ngoại bang, nhất định sẽ bị diệt vong...

Trong hoàn cảnh bị quản thúc, anh Phan Văn Chiêu ráng tìm cách tránh né sự dòm ngó, theo dõi của địch, tìm mọi cách để thắt chặt tình thân hữu với những người dân xung quanh. Anh không bỏ lỡ một dịp nào mà anh có thể giải thích được những điều vu khống, xuyên tạc bĩ ỏi của thực dân Pháp và tay sai đối với cách mạng và cộng sản. Để chống lại phong trào thanh niên Đuya-cô-roa do Pháp - Nhật lập ra, anh Phan Văn Chiêu lần lượt vận động thanh niên vào tổ chức hợp pháp “Hội đá banh” vừa để

rèn luyện thân thể, vừa để tuyên truyền giáo dục về tinh thần yêu nước, không đi lính, không làm tay sai cho Pháp - Nhật. Đối với nhân dân trong làng, anh vận động họ vào “Hội góp họ” để giúp đỡ lẫn nhau trong những lúc khó khăn như ốm đau, hoạn nạn, và “Vận vắn đôi công” để giúp nhau trong những ngày mùa. Nhìn chung các tổ chức này đều nhằm mục đích: Tập hợp được quần chúng để gần gũi, thân mật, thuyết phục và giáo dục họ, làm cho họ có niềm tin vững chắc vào tương lai tươi sáng của đất nước. Vì vậy bà con trong làng hết sức quý mến anh Phan Văn Chiêu và xem anh như là người thân trong gia đình, thân tộc.

Những việc làm của anh Phan Văn Chiêu trong suốt hơn 5 năm bị quản thúc ở quê nhà đã giúp cho anh có những kinh nghiệm bổ ích cho cuộc đời hoạt động cách mạng của anh sau này, đó là hiểu người, hiểu mình, biết được giá trị của lao động, yêu những người lao động, đồng thời thấy rõ thủ đoạn và bản chất gian ngoa, độc ác của bọn người bóc lột hà hiếp dân lành không một chút nương tay.

Đầu tháng 5-1945, hết thời gian quản thúc, Phan Văn Chiêu ra tỉnh lỵ Sóc Trăng tiếp tục hoạt động cách mạng. Đến giữa tháng 5-1945 anh được kết nạp vào Đảng qua sự giới thiệu của đồng chí Dương Kỳ Hiệp, Bí thư Tỉnh uỷ và đồng chí Phan Văn Tấn, Phó Bí thư Tỉnh uỷ. Tuy được kết nạp Đảng muộn do những nguyên nhân khách quan nhưng điều đó làm cho đồng chí Phan Văn Chiêu hết sức vui mừng và hăng hái hoạt động, cống hiến cho cách mạng.

Tháng 5-1945 tổ chức Thanh niên Tiền phong tỉnh Sóc Trăng được thành lập, do anh Dương Văn Đen, người của Thanh niên Dân chủ Nam Bộ làm thủ lĩnh⁸. Được sự chỉ đạo của Liên Tỉnh uỷ, Tỉnh uỷ Sóc Trăng theo dõi và bố trí đưa người của ta vào những vị trí quan trọng trong tổ chức Thanh niên Tiền phong, đồng chí Phan Văn Chiêu được phân công làm Trưởng ban Thanh tra. Thời gian này đồng chí thường xuyên xuống các quận trong tỉnh kiểm tra tình hình hoạt động của Thanh niên Tiền phong, kịp thời đề xuất với Tỉnh uỷ để có chủ trương vận động quần chúng tham gia, ủng hộ cách mạng.

Tình hình thế giới lúc này có nhiều chuyển biến thuận lợi cho cách mạng Việt Nam. Ngày 9-5-1945, phát xít Đức đầu hàng Liên Xô và các nước đồng minh. Ngày 9-8-1945 Liên Xô tuyên chiến với phát xít Nhật. Trong vòng một tuần lễ, quân đội Xô Viết anh hùng đã tiêu diệt hoàn toàn một triệu quân Quan Đông thiện chiến của Nhật, giải phóng hoàn toàn vùng Đông Bắc Trung Quốc và miền Bắc Triều Tiên, buộc Nhật phải đầu hàng không điều kiện. Chiến thắng của Hồng quân Liên Xô và các lực lượng chống phát xít đối với bọn quân phiệt Nhật đã chấm dứt chiến tranh thế giới lần thứ hai, tạo điều kiện giải phóng cho các nước thuộc địa và nửa thuộc địa châu Á.

Lúc bấy giờ, phát xít Nhật ở Đông Dương như rắn không đầu, chính phủ Trần Trọng Kim không còn chỗ dựa nên rất hoang mang. Trước tình hình đó, Trung ương Đảng chủ trương tổng khởi nghĩa trong toàn quốc.

Ở Sóc Trăng, công việc chuẩn bị tổng khởi nghĩa được tiến hành hết sức khẩn trương. Đồng chí Phan Văn Chiêu được Tỉnh uỷ phân công vận động quần chúng nhân dân ở các quận, đặc biệt là quần chúng trong các tôn giáo tham gia khởi nghĩa. Tỉnh uỷ còn phân công đồng chí Phan Văn Chiêu viết bài diễn văn hết sức quan trọng mà đồng

⁸ Theo chỉ đạo của Xứ uỷ, các Đảng bộ địa phương chọn người tốt, có cảm tình với Đảng làm Thủ lĩnh Thanh niên Tiền phong. Tỉnh uỷ Sóc Trăng dự kiến đưa đồng chí Phan Văn Chiêu vào làm Thủ lĩnh Thanh niên Tiền phong cấp tỉnh nhưng thực tế không diễn ra đúng như dự kiến của Tỉnh uỷ.

chí Dương Kỳ Hiệp, Bí thư Tỉnh uỷ sẽ đọc trong cuộc mít tinh mừng cuộc tổng khởi nghĩa tháng Tám thắng lợi. Đồng chí Phan Văn Chiêu đã hoàn thành tốt nhiệm vụ với tinh thần khẩn trương của cuộc tổng khởi nghĩa.

Sau thắng lợi của cách mạng Tháng Tám, đồng chí Phan Văn Chiêu được bầu làm Chủ nhiệm Mặt trận Việt Minh tỉnh Sóc Trăng. Với cương vị mới, đồng chí càng thấy rõ trách nhiệm của mình trước hoàn cảnh vô cùng khó khăn của một tỉnh khi mới giành được chính quyền. Đồng chí cùng với đồng chí Dương Kỳ Hiệp, Chủ tịch Uỷ Ban Nhân dân tỉnh và các đoàn thể vạch kế hoạch, biện pháp phổ biến và áp dụng có hiệu quả 10 chính sách lớn của Tổng bộ Việt Minh. Trước mắt là cử nhiều đoàn cán bộ xuống các làng tiến hành gấp rút cuộc vận động bầu cử Uỷ ban nhân dân để từ đó xây dựng chính quyền nhân dân làng. Bên cạnh đó, đồng chí Phan Văn Chiêu cùng với đồng chí Dương Kỳ Hiệp còn đi xuống các quận chủ trì và hướng dẫn bầu cử Uỷ ban nhân dân và Mặt trận Việt Minh quận. Công tác này tuy có khó khăn, phức tạp về vấn đề nhân sự, nhưng dựa vào ý kiến của nhân dân, nhất là của các đồng chí hoạt động lâu năm tại địa phương nên việc bầu cử người đưa vào hai tổ chức quan trọng ấy đều đạt những kết quả nhất định. Sau đó đồng chí Phan Văn Chiêu cùng với các đồng chí trong Tỉnh uỷ và Uỷ ban chỉ đạo tổ chức cuộc vận động “Tuần lễ vàng”, “Tuần lễ đồng, chì, thau” kết quả thu được hơn 5 kg vàng và nhiều vật dụng khác cung cấp cho các công binh xưởng. Mặt khác, với vai trò là Chủ nhiệm Mặt trận Việt Minh, đồng chí Phan Văn Chiêu đã góp nhiều công sức trong vấn đề diệt “giặc đói” và “giặc dốt”, một trong những vấn đề cấp bách lúc bấy giờ.

Trong cuộc tổ chức đón tiếp các đồng chí tù chính trị từ Côn Đảo về đất liền vào tháng 9-1945, đồng chí Phan Văn Chiêu được phân công huy động đủ số người cần thiết, trên cơ sở lựa chọn kỹ càng, làm tốt những việc tổ chức phân công, nhờ đó đã góp phần cho cuộc đón tiếp tù chính trị được tổ chức chu đáo và an toàn, không có điều gì đáng tiếc xảy ra, dù chỉ là việc nhỏ.

Niềm vui mừng của ngày độc lập không được bao lâu thì thực dân Pháp trở lại xâm chiếm nước ta, ngày 23-9-1945 chúng nổ súng đánh chiếm Sài Gòn, sau đó mở rộng đánh chiếm các tỉnh Nam Bộ. Ở Sóc Trăng công việc chuẩn bị kháng chiến được tiến hành khẩn trương đồng thời để thực hiện quyền làm chủ đất nước của nhân dân lao động và khẳng định sự tồn tại, phát triển của Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, tỉnh Sóc Trăng tiến hành tổ chức Tổng tuyển cử bầu Quốc hội vào ngày 23-12-1945⁹. Đây là ngày hội lớn của nhân dân, tất cả già, trẻ, trai, gái từ 18 tuổi trở lên đều được tham gia bầu cử. Có khoảng 90% tổng số cử tri đi bầu Quốc hội. Kết quả, đồng chí Phan Văn Chiêu, đại biểu do Mặt trận Việt Minh giới thiệu trúng cử với số phiếu cao nhất (98%). Điều đó thể hiện sự tín nhiệm của nhân dân đối với đồng chí Phan Văn Chiêu, mặt khác cũng phản ánh trình độ năng lực công tác của đồng chí.

Ngày 4-1-1946, thực dân Pháp đánh chiếm tỉnh Sóc Trăng. Lực lượng vũ trang đã chiến đấu dũng cảm tại các mặt trận Đại Ngãi, Tân Thạnh, Bồ Thảo, Nhu Gia, gây cho địch nhiều thiệt hại, kèm chân địch tại tỉnh lỵ hơn một tháng, góp phần làm chậm âm mưu “đánh nhanh, thắng nhanh” của thực dân Pháp. Được lệnh của Xứ uỷ, đồng chí Phan Văn Chiêu cùng các đồng chí lãnh đạo tỉnh rút xuống căn cứ Ngan Dừa, quận Phước Long. Tại đây, đồng chí Phan Văn Chiêu cùng đồng chí Dương Kỳ Hiệp, đồng

⁹ Hội đồng Chính phủ ấn định ngày Tổng tuyển cử là ngày 23-12-1945, nhưng để chuẩn bị chu đáo hơn, Hội đồng Chính phủ quyết định hoãn cuộc Tổng tuyển cử đến ngày 6-1-1946. Một số địa phương, nhất là phía Nam, do lệnh hoãn không kịp đến nên Tổng tuyển cử vẫn tiến hành như kế hoạch đã định trước là ngày 23-12-1945.

chí Nguyễn Hùng Phước tổ chức cuộc họp và đi đến khẳng định: Không “Xuyên Đông” mà trở về địa phương bám dân củng cố cơ sở, gây dựng phong trào kháng chiến. Sau đó, đồng chí Dương Kỳ Hiệp dẫn một đoàn cán bộ về trước, còn đồng chí Phan Văn Chiêu đi xuống Cái Nước gặp đồng chí Nguyễn Hữu Vực, Thường vụ Khu uỷ để nhận sự chỉ đạo về công tác Dân vận và một số công việc cần thiết khác. Đầu tháng 4-1946, đoàn cán bộ do đồng chí Phan Văn Chiêu phụ trách về đến làng Thiện Hương, quận Châu Thành, đoàn gồm 25 người, trong đó có hơn phân nửa là bộ đội, số còn lại là cán bộ Dân Chánh Đảng. Lúc bấy giờ một số làng ở quận Châu Thành như: Mỹ Tú, Thiện Hương, Thiện Mỹ địch chưa kịp lấn chiếm nên thuận lợi cho lực lượng ta về mọi mặt nhưng nạn trộm cướp xảy ra khắp nơi, làm cho người dân lúc nào cũng nơm nớp lo sợ. Đồng chí Phan Văn Chiêu cùng với đồng chí Dương Kỳ Hiệp chỉ đạo cho lực lượng công an và quân đội truy bắt và trừng trị, vì vậy nạn trộm cướp giảm dần và lắng xuống.

Trung tuần tháng 4-1946, Tỉnh uỷ mở cuộc họp cán bộ đại diện các Đoàn bàn kế hoạch bung ra bám dân, khôi phục và xây dựng lực lượng. Cuộc họp phân công đồng chí Phan Văn Chiêu và đồng chí Dương Kỳ Hiệp phụ trách chung toàn tỉnh, đồng thời trực tiếp chỉ đạo 2 quận Kế Sách và Long Phú.

Khi đồng chí Phan Văn Chiêu và các Đoàn cán bộ sang quận Long Phú¹⁰ thì địch đánh vào ấp Cái Triết, làng Thiện Hương, quê hương của đồng chí Phan Văn Chiêu. Chúng cho phóng lửa đốt hàng chục ngôi nhà mà chúng nghi là của gia đình và bà con thân tộc đồng chí Phan Văn Chiêu. Sau đó chúng treo giải thưởng cho ai bắt hoặc giết chết đồng chí Phan Văn Chiêu và đồng chí Dương Kỳ Hiệp. Đây là những đòn cân não mà địch đánh tới tấp để phủ đầu các đồng chí cách mạng. Tuy nhiên, đồng chí Phan Văn Chiêu vẫn bình tĩnh vượt qua mọi gian nan nguy hiểm, từng bước gây dựng phong trào kháng chiến, bảo vệ thành quả cách mạng vừa mới giành được.

Để củng cố và tăng cường vai trò lãnh đạo của Tỉnh uỷ phù hợp với tình hình mới, được sự chỉ đạo của Liên Tỉnh uỷ, cuối tháng 9-1946, tại làng Long Đức, quận Long Phú, Hội nghị tỉnh Đảng bộ Sóc Trăng được triệu tập. Trong Hội nghị này đồng chí Phan Văn Chiêu được bầu làm Bí thư Tỉnh uỷ. Trước nhiệm vụ vô cùng nặng nề do Đảng giao và trước yêu cầu của cuộc kháng chiến, đồng chí Phan Văn Chiêu phải chỉ đạo, điều hành rất nhiều công việc quan trọng và cấp bách, đặc biệt là cùng với các đồng chí trong Tỉnh uỷ xuống các quận nắm tình hình và chỉ đạo xây dựng các tổ chức Đảng, Mặt trận, các đoàn thể và lực lượng vũ trang.

Tháng 2-1948, được sự chỉ đạo của Khu uỷ Khu 9, Hội nghị Ban Chấp hành Tỉnh uỷ mở rộng được tổ chức tại ấp Hòa Lợi, làng Xuân Hòa, quận Kế Sách. Đây là hội nghị rất quan trọng của Đảng bộ. Trong hội nghị này đồng chí Phan Văn Chiêu tiếp tục được bầu làm Bí thư Tỉnh uỷ.

Cuối năm 1948, do yêu cầu công tác, đồng chí Dương Kỳ Hiệp, Chủ tịch Ủy ban Kháng chiến - Hành chánh tỉnh được cấp trên điều động sang tỉnh Cần Thơ công tác, đồng chí Phan Văn Chiêu, Bí thư Tỉnh uỷ kiêm nhiệm làm Chủ tịch Ủy ban Kháng chiến - Hành chánh tỉnh.

Thời gian này tỉnh có chủ trương mở các cửa xuất nhập thị trên các tuyến đường giao thông huyết mạch, nhờ đó ta thu được số tiền khá lớn. Theo ý kiến của đồng chí

¹⁰ Thời gian này Tỉnh uỷ chọn Long Phú làm vùng căn cứ

Phan Văn Chiêu, số tiền trên cho nông dân mượn để đẩy mạnh sản xuất, phục vụ công cuộc kháng chiến. Nhờ vậy, Sóc Trăng chẳng những đủ lương thực nuôi quân đánh giặc mà còn hỗ trợ cho các tỉnh miền Đông Nam Bộ đang thiếu lương thực trầm trọng. Mặt khác tạo không khí thi đua phát triển sản xuất nông nghiệp trong nhân dân.

Song song với cuộc vận động phát triển nông nghiệp, đồng chí Phan Văn Chiêu còn chỉ đạo, hướng dẫn các địa phương thi hành chính sách giảm tô, giảm tức, chia đất công điền cho nhân dân thiếu đất sản xuất, nhằm đảm bảo đời sống cho người dân lao động.

Để củng cố và phát huy vai trò của chính quyền cách mạng, đào tạo đội ngũ cán bộ am hiểu nhiệm vụ chuyên môn, đồng chí Phan Văn Chiêu chỉ đạo cho Ủy ban Kháng chiến - Hành chánh tỉnh phối hợp với các ngành mở nhiều lớp tập huấn cho cán bộ chính quyền xã và huyện. Tài liệu giảng dạy do đồng chí Phan Văn Chiêu biên soạn có sự tham gia của các đồng chí Trưởng, Phó ty các ngành trong Ủy ban Kháng chiến - Hành chánh. Đi đôi với việc mở lớp, đồng chí Phan Văn Chiêu với cương vị là Bí thư Tỉnh uỷ, Chủ tịch Ủy ban Kháng chiến - Hành chánh tỉnh còn điều động, bổ sung, cất nhắc, đề bạt cán bộ chính quyền các cấp nhằm đảm trách những công việc quan trọng trong sự nghiệp kháng chiến kiến quốc đang có những bước chuyển biến mới ngày càng phức tạp.

Tháng 2-1950, Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh Sóc Trăng lần thứ nhất được tổ chức tại xã Mỹ Phước, huyện Châu Thành. Trong đại hội này đồng chí Phan Văn Chiêu được bầu làm Phó Bí thư Tỉnh uỷ - Chủ tịch Ủy ban Kháng chiến - Hành chánh tỉnh.

Cũng trong năm 1950, đồng chí Phan Văn Chiêu được bổ sung vào Khu uỷ Khu 9 nhưng vẫn làm Phó Bí thư Tỉnh uỷ, Chủ tịch Ủy ban Kháng chiến - Hành chánh tỉnh Sóc Trăng.

Trong chiến dịch Sóc Trăng I vào mùa xuân năm 1950 và chiến dịch Sóc Trăng II vào mùa hè năm 1951 (do Quân khu 9 mở, trọng điểm là tỉnh Sóc Trăng), đồng chí Phan Văn Chiêu được phân công làm Chính uỷ Ban Chỉ huy chiến dịch. Với cương vị này, đồng chí Phan Văn Chiêu đã lãnh đạo Đảng bộ và nhân dân Sóc Trăng nỗ lực vượt bậc, tạo ra những cơ sở cần thiết phục vụ cho bộ đội chiến đấu và tranh thủ đẩy mạnh các mặt hoạt động, củng cố cơ sở, đưa công cuộc trường kỳ kháng chiến đánh đuổi thực dân Pháp ở Sóc Trăng tiến lên cùng với cả nước.

Tháng 11-1951, Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh Sóc Trăng lần thứ hai được tổ chức tại xã Phương Phú, huyện Châu Thành. Trong đại hội này, đồng chí Phan Văn Chiêu tiếp tục được bầu làm Phó Bí thư Tỉnh uỷ, Chủ tịch Ủy ban Kháng chiến - Hành chánh tỉnh.

Cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp của nhân dân Sóc Trăng ngày càng phát triển. Được sự chỉ đạo của Trung ương Cục, tỉnh Sóc Trăng mở chiến dịch Đông - Xuân 1953 - 1954, nhằm đập tan hệ thống chiếm đóng và kềm kẹp của địch, mở rộng vùng căn cứ của ta, đồng thời tiêu hao, tiêu diệt từng bộ phận các tiểu đoàn cơ động ứng chiến, không để chúng tăng cường cho các chiến trường chính. Đồng chí Phan Văn Chiêu, Thường trực Tỉnh uỷ, Chủ tịch Ủy ban Kháng chiến - Hành chánh tỉnh được phân công làm Phó Ban Chỉ huy chiến dịch.

Trên mọi cương vị, đồng chí Phan Văn Chiêu đều hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ được giao, góp phần đưa cuộc kháng chiến tinh nhà tiến lên vững mạnh.

Hiệp định Giơ-ne-vơ được ký kết, đồng chí Phan Văn Chiêu được tổ chức phân công đi tập kết cùng vợ con. Đầu năm 1955, sau khi ổn định gia đình ở miền Bắc, đồng chí Phan Văn Chiêu được phân công làm cán bộ nghiên cứu Ban Kinh tế Chính phủ. Từ tháng 6-1956 đồng chí chuyển sang làm cán bộ nghiên cứu, Bí thư Chi bộ Văn phòng Nông - Lâm - Ngư nghiệp, Thủy lợi, Phủ Thủ tướng. Tháng 10 -1958, tổ chức điều động đồng chí Phan Văn Chiêu sang làm Chánh Văn phòng Bộ Nông - Lâm nghiệp. Đến tháng 5-1960, đồng chí được đề bạt làm Thứ trưởng Bộ Nông nghiệp, Đại biểu Quốc hội khóa II, khóa III. Trong thời gian này đồng chí Phan Văn Chiêu được tổ chức phân công sang các nước Xã hội chủ nghĩa tham quan, học tập cách thức làm ăn của các nước bạn, đặc biệt trên lĩnh vực nông nghiệp để phục vụ xây dựng đất nước.

Cuối năm 1967, Trung ương điều động đồng chí Phan Văn Chiêu sang làm Phó Chủ nhiệm Văn phòng Nông, Lâm nghiệp, Phủ Thủ tướng.

Tháng 8-1971 tổ chức phân công đồng chí làm Ủy viên, rồi làm Phó Chủ nhiệm Ủy ban Nông nghiệp Trung ương. Tháng 4-1975, Nghị quyết Bộ Chính trị điều động đồng chí Phan Văn Chiêu vào Trung ương Cục Miền Nam để nhận công tác mới. Đồng chí được phân công làm Ủy viên, rồi làm Phó Chủ nhiệm Ban Kinh tế - Kế hoạch Miền Nam

Dù ở bất cứ nhiệm vụ nào đồng chí Phan Văn Chiêu vẫn không ngừng học tập, nâng cao trình độ chính trị và chuyên môn, không ngừng học tập kinh nghiệm trong công cuộc xây dựng Miền Bắc cũng như các nước Xã hội chủ nghĩa để phục vụ cho Miền Nam sau này khi Tổ Quốc đã được thống nhất.

Tháng 3-1976 đồng chí Phan Văn Chiêu bị bệnh nặng phải vào điều trị ở bệnh viện Thống Nhất, thành phố Hồ Chí Minh và sau đó đồng chí được Đảng và Nhà nước cho nghỉ hưu, sinh sống cùng gia đình ở Quận 3 thành phố Hồ Chí Minh. Tuy tuổi cao, lại hay đau ốm (bệnh hen suyễn mãn tính) nhưng đồng chí Phan Văn Chiêu vẫn tích cực tham gia công tác xã hội ở nơi cư trú và luôn có tinh thần xây dựng quê hương Sóc Trăng, đặc biệt quan tâm góp ý cho bản thảo Lịch sử Đảng bộ tỉnh Hậu Giang, Sóc Trăng. Trong thời gian nghỉ hưu, đồng chí Phan Văn Chiêu còn dồn tâm huyết viết truyện dài “Con đường hạnh phúc” gồm 3 tập, dày hơn 2000 trang, do nhà xuất bản Lao Động xuất bản. Đây là đề tài mà đồng chí ấp ủ từ lâu nhưng chỉ khi nghỉ hưu đồng chí mới có điều kiện để thể hiện những vốn sống, suy nghĩ của mình trên trang giấy. Truyện dài “Con đường hạnh phúc” có nhiều tư liệu quý, tái hiện những sự kiện lịch sử quan trọng của cuộc chiến tranh chống thực dân Pháp và quá trình cải tạo, xây dựng, đấu tranh trên mặt trận nông nghiệp ở Miền Bắc.

Ngày 17-9-2000 sau một cơn hen suyễn, đồng chí Phan Văn Chiêu đã từ trần, để lại bao niềm thương tiếc cho người thân và bạn bè đồng chí.

Với những thành tích đạt được trong suốt cuộc đời hoạt động cách mạng của mình, đồng chí Phan Văn Chiêu được Đảng và Nhà nước tặng thưởng nhiều phần thưởng cao quý:

- Huân chương Kháng chiến chống Pháp hạng nhất.
- Huân chương Kháng chiến chống Mỹ hạng nhất.

- Huân chương Độc lập hạng nhì.
- Huy hiệu 40 năm tuổi Đảng, Huy hiệu 50 năm tuổi Đảng.
- Huy hiệu Thành đồng Tổ Quốc.
- Huy hiệu Thành phố Hồ Chí Minh.
- Nhiều bằng khen của Thủ tướng Chính phủ, Bộ Nông - Lâm nghiệp.

Cuộc đời hoạt động cách mạng của đồng chí Phan Văn Chiêu - người Bí thư Tỉnh uỷ, Chủ tịch Uỷ ban Kháng chiến - Hành chính tỉnh Sóc Trăng, Khu uỷ viên Khu 9, Thứ trưởng Bộ Nông nghiệp, Đại biểu Quốc hội khóa 1, 2, 3 - là một tấm gương trong sáng mà Đảng bộ và nhân dân Sóc Trăng rất đỗi tự hào và trân trọng.